וְיֵלִיף – ולומד רבי גזירה שוה 'ימים' 'ימים' **מִכְּתֵי עָרֵי חוֹמָה**, שנאמר בגאולת בית בבתי ערי חומה (ויקרא כה כט) 'יָמִים תִּהְיֶה גְאֻלָּתוֹ', **מָה הָתָם** 'ימים' **הֵיינוּ שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ, אַף כָּאן** – מה שנאמר באבשלום שגלח לאחר 'ימים' מגלוחו הקודם, הכוונה לאחר **שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ**. **רַבִּי נְהוֹרַאי אוֹמֵר**, אבשלום היה **מְגַלֵּחַ אַחַת לְשִׁשִּׁים יוֹם. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר**, היה **מְגַלֵּחַ מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְעֶרֶב שַׁבָּת, שֶׁכֵּן מָצִינוּ בְּבָנֵי מְלָכִים** שמנהגם הוא **שֶׁמְּגַלְּחִים מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְעֶרֶב שַׁבָּת**. וכשם שאבשלום היה מיקל שערו מזמן לזמן, כך גם כל נזיר עולם.

מקשה הגמרא: **מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי** שאבשלום היה מגלח אחת לשנה, הרי טעמו הוא משום **דְּלֵיף** בגזירה שוה **מִכְּתֵי עָרֵי חוֹמָה**, **וְהָא רַבִּי** עצמו **הוּא דְּאָמַר** לגבי 'ימים' הכתוב בגאולת בתי ערי חומה שאין **יָמִים פְּחוּתִין מִשְּׁנַיִם** – אין המוכר יכול לגאול את ביתו לפני שיעברו שני ימים מהמכירה, והיה לו ללמוד מהגזירה שוה שאבשלום גילח כל יומיים. מתרצת הגמרא: **הַאי גְּזֵירָה שָׁוָה מְשׁוּם כּוֹבֶד נָמֵיר** – רבי דרש את הגזירה שוה באופן זה לפי שנאמר באבשלום שמחמת כובד שערו גילח, **וּכְשֶׁנֵּי יָמִים לֵיכָּא כּוֹבֶד** שער, ועל כרחך שהגזירה שוה באה ללמד שגילח אחת לשנים עשר חודש.

מקשה הגמרא: **וְאֵימָא** – נדרוש ש'ימים' שנאמרו באבשלום הכוונה **שְׁתֵּי שָׁנִים**, בגזירה שוה מ'ימים' **דִּכְתִיב** בחלום פרעה (בראשית מא א) 'וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים'. מתרצת הגמרא: **דָּנִין** 'יָמִים' **שֶׁאֵין עָמָּהֶן שְׁנֵים מִ'יָמִים' שֶׁאֵין עִמָּהֶן שָׁנִים** – מסתבר ללמוד תיבת 'ימים' שנאמרה באבשלום, מ'ימים' שבבתי ערי חומה, לפי שבשניהם לא מוזכר שנים סמוך ל'ימים', **וְאַל יוֹכִיחַ** מקרא **זֶה שֶׁיֵּשׁ עִמּוֹ** [–שהוזכר בו] **שָׁנִים**, דהיינו 'שנתים ימים', ל'ימים' שנאמרו באבשלום ולא הוזכר אצלם שנים.

ממשיכה הגמרא להקשות: **וְאֵימָא** שהכוונה אחת **לְשִׁשִּׁים יוֹם**, בגזירה שוה מ'ימים' שבפרשת המתאוננים, **דִּכְתִיב** (במדבר יא כ) 'עַד חֹדֶשׁ יָמִים'. מתרצת הגמרא: **דָּנִין** 'יָמִים' **שֶׁאֵין עִמָּהֶם חֳדָשִׁים מִ'יָמִים' שֶׁאֵין עִמָּהֶם חֳדָשִׁים** – מסתבר ללמוד תיבת 'ימים' שנאמרה באבשלום, מ'ימים' שבבתי ערי חומה, לפי שבשניהם לא מוזכר חדשים סמוך ל'ימים', **וְאַל יוֹכִיחַ** מקרא **זֶה שֶׁיֵּשׁ עִמּוֹ** [–שהוזכר בו] **חֳדָשִׁים**. ממשיכה הגמרא להקשות: **וְאֵימָא מֵהָכָא**, שנאמר (שופטים יא מ) 'מִ'יָמִים יָמִימָה וְגוֹ' תֵּלַכְנָה וגו' אַרְבַּעַת יָמִים בַּשָּׁנָה', ומשמע שהלכו בסוף כל שלשה חדשים יום אחד, ונפרש שגם אבשלום גילח אחת לשלשה חדשים. מתרצת הגמרא: **דָּנִין** 'יָמִים' שנאמר באבשלום מ'יָמִים' שבבתי ערי חומה, **וְאֵין דָּנִין** גזירה שוה 'יָמִים' שנאמר באבשלום מ'יָמִימָה' שנאמר בבת יפתח, כיון שאין התיבות דומות.

מקשה הגמרא: **וּמַאי נָפְקָא מִינָּהּ** – מה ההבדל ביניהם, וכי אי אפשר ללמוד גזירה שוה מתיבות שמשמעותם שוה כשאינן דומות, **וְהָא תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל**, נאמר לגבי כניסת הכהן לבית המנוגע לאחר שבוע ראשון של הסגר, 'וְשָׁב הַכֹּהֵן' (ויקרא יד לט), ולאחר שבוע שני נאמר (שם יד מד) 'וּבָא הַכֹּהֵן', ודורשים גזירה שוה **זוֹ הִיא שִׁיבָה זוֹ הִיא בִּיאָה** ודיניהם שוה שחולץ וקוצה וטח ומסגירו עוד שבעה ימים, הרי שלומדים גזירה שוה מתיבות שעניינם דומה, אף שאינן שוות בלשונן, אף כאן נלמד 'ימים' מ'ימימה'.

מתרצת הגמרא: **הָנֵי מִילֵּי** שדורשים גזירה שוה באופן זה, **הֵיכָא דְּלֵיכָּא דִּדְמֵי לֵיהּ** – כשאין במקום אחר תיבה שדומה לה יותר, **אֲבָל הֵיכָא דְּאִיכָּא דִּדְמֵי לֵיהּ** – כשיש במקום אחר תיבה דומה, **מְדַדְמֵי לֵיהּ יָלְפִינַן**, ולפיכך דורשים גזירה שוה 'ימים' מ'ימים', ולא מ'ימימה'.

טעם נוסף מדוע לא לומד רבי מהפסוק 'מימים ימימה': **אִיכָּא דְּאָמְרֵי**, אין ללמוד משם, **שֶׁהרי מָנָא יָדְעִינַן דְּכָל תֵּלָתָא יַרְחִין חַד זִימְנָא** – מנין לנו שהיו בנות ישראל מחלקות את השנה בשוה, ובסוף כל שלושה חדשים היו הולכות לקונן על בת יפתח, **דְּיֵלְמָא אַרְבָּעָה זִימְנֵי בְּשַׁתָּא** – אולי הכוונה שהיו הולכות ארבע פעמים בשנה ולא בזמנים שוים, אלא (**אִי נַמִּי**) **אַרְבָּעָה יַרְחִין חַד זִימְנָא, תְּרֵין יַרְחִין בְּחַד זִימְנָא** – פעם הלכו לאחר ארבעה חדשים ופעם לאחר שני חדשים, וכיון שלא נתפרשו בפסוק פרקי הזמן, אין לנו ללמוד אלא מ'ימים' הנזכר בבתי ערי חומה, שפרק הזמן מפורש בו.

שנינו בברייתא: **רַבִּי נְהוֹרַאי אוֹמֵר**, אבשלום היה **מְגַלֵּחַ אַחַת לְשִׁשִּׁים יוֹם**. הגמרא מבארת את מקורו: **מַאי טַעְמָא נַבֵּי כֹּהֲנִים** הדיוטות שאסור להם לגדל שער ראשם יותר משלושים יום, **מְשׁוּם דִּבְזמַן זֶה אִיכָּא כּוֹבֶד** שער וראוי שיהיו הכהנים נאים ומהודרים, **הָכָא נָמֵי** לגבי אבשלום **אִיכָּא כּוֹבֶד** לאחר שלושים יום, ואם כן מה שנאמר 'כי כבד עליו וגלחו' הכוונה לאחר שלושים יום, והוא הדין לכל נזיר עולם.

שנינו בברייתא: **רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר**, אבשלום היה **מְגַלֵּחַ מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְעֶרֶב שַׁבָּת** בדרך בני מלכים. שואלת הגמרא: כיון שגם אחיו שהיו בני מלכים גלחו את שערם כל ערב שבת, **מַאי אִיכָּא בֵּינֵיהּ לְשָׁאַר אַחוֹהִי** – במה היתה ניכרת נזירותו של אבשלום כלפי שאר אחיו שלא היו נזירים. משיבה הגמרא: נזירותו היתה ניכרת **בְּיוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּאֶמְצַע שַׁבָּת** [–באמצע השבוע], **דַּאֲחוֹהִי הֵיוּ מְגַלְּחִין** בערב יום טוב, ואילו **הוּא** מחמת נזירותו **לֹא** היה **מְגַלֵּחַ** עד ערב שבת. **אִי נַמִי, לְגַלּוּחֵי מֵת צַפְרָא דְּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא** – להיתר גילוח בערב שבת בבוקר, **אֲחוֹהִי מְגַלְּחִין** – אחיו היו מגלחין כבר בבוקר, אבל **אִיהוּ** – אבשלום **לֹא** היה **מְגַלֵּחַ עַד פְּנִיָּא** – עד לפנות ערב, והוא הדין לכל נזיר עולם.

הגמרא חוזרת לבאר את הפסוק שהוזכר לעיל באבשלום 'ויהי מקץ ארבעים שנה'. שואלת הגמרא: **הָנֵי אַרְבָּעִים שָׁנָה מַאי עֲבִידְתַּייהוּ** [–מה מעשיהם], כלומר ממתי נמנים אותם ארבעים שנה. משיבה הגמרא: **רַבִּי נְהוֹרַאי אוֹמֵר מִשּׁוּם** [–בשם] **רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ**, מעשה אבשלום היה **לְקֵץ אַרְבָּעִים שָׁנָה מִשֶּׁשָּׁאֲלוּ לָהֶן יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ**. **תָּנָא, אוֹתָהּ שָׁנָה שֶׁשָּׁאֲלוּ לָהֶן מֶלֶךְ, הִיא שְׁנַת עֶשֶׂר לִשְׁמוּאֵל הָרָמָתִי** – השנה העשירית ששפט שמואל את ישראל:

משנה

סָתָם נְזִירוּת – המקבל עליו נזירות בלי לקצוב את זמנה, הרי הוא נזיר **שְׁלֹשִׁים יוֹם:**

גמרא

מבררת הגמרא: **מָנָהֵנִי מִילֵּי** – מנין לנו שזה השיעור של סתם נזירות. **אָמַר רַב מַתְנָא, אָמַר קְרָא** לגבי נזיר 'קָדוֹשׁ יִהְיֶה' (במדבר ו ה), ותיבת 'יִהְיֶה' **בְּגִמַטְרִיָּא תְּלָתִין** [–שלושים] **הָוֵי. בַּר פַּדָּא אָמַר, ימי** נזירות סתם עשרים ושתים הם **כְּנֶגֶד** תיבות **'נָזִיר' ו'נִזְרוֹ' הָאֲמוּרִים בַּתּוֹרָה** בפרשת נזיר **שְׁלֹשִׁים פְּעָמִים חָסֵר אַחַת.** מקשה הגמרא: **וְרַב מַתְנָא נָמֵי** שלמד מגימטריא של 'יהיה' **נַיְלַף מִנָּזִיר נִזְרוֹ** – ילמד ממנין לשונות נזירות שפרשה כבר פדא. מתרצת הגמרא: **אָמַר לָךְ** רב מתנא, **הַהוּא** – לשונות הנזירות נכתבו חלקם **לְדָרְשָׁה** ואי אפשר ללמוד מהם את מנין ימי הנזירות, כגון הפסוק (במדבר ו ג) 'מִיַּיִן וְשֵׁכָר יָזִיר' שדורשים ממנו **לְאֶסּוּר** על הנזיר יין **שִׁמְצָוָה עָלָיו לִשְׁתּוֹתוֹ כְּיֵין רִשְׁיוֹת**, וכן הפסוק (במדבר ו ב) 'כִּי יַפְלִא לִנְדֹּר נֶדֶר נָזִיר **לְהַזִּיר' מַלְמֵד שֶׁהַנְּזִירוּת חָלָה עַל נְזִירוּת.** ומאחר שחלק מלשונות הנזירות נכתבו לדרשה, שוב אין עשרים ושתים ללמד על מנין ימי הנזירות.

וּבַר פַּדָּא אָמַר לָךְ, אף שחלק מלשונות הנזירות נכתבו לדרשה, וכי לֵיכָּא חַד מִינְּהוֹן דְּלָאו לְדָרְשָׁא – האם אין אחד מהם שנכתב בפרשה שלא לצורך דרשה, אֶלָּא מְהֲהוּא לְמַנְיָנָא – כשם שאפשר ללמוד מאחד מהם על מנין ימי הנזירות, כּוּלְּהוּ נַמִּי לְמַנְיָנָא – כך גם שאר לשונות הנזירות, מלבד הנדרש מהם לדיני נזירות באים ללמדנו גם על מנין הימים.

הגמרא מקשה על דברי בר פדא: תְּנַן – שנינו במשנתינו, סְתָם נְזִירוּת שְׁלֹשִׁים יוֹם, ומשמע שדין תורה הוא, בְּשְׁלָמָא לְרַב מַתְנָא לְרַב מַתְנָא שסובר סתם נזירות שלשים יום, נִיחָא – מובנת המשנה כפשוטה, אֶלָּא לְבַר פַּדָּא שסובר סתם נזירות עשרים ותשעה יום, קַשְׁיָא מדוע שנינו 'שלשים'. מתרצת הגמרא: אָמַר לָךְ בַּר פַּדָּא, לעולם נזירות סתם נוהגת עשרים ותשעה יום, אלא אֵיידֵי דְּאִיכָּא יוֹם תְּלָתִין – מאחר שיש את יום השלשים עצמו דְּמִנַּלַּח בו שערו וּמֵבִיא קָרְבְּנוֹתָיו, וקודם לכן אסור הוא ביין וטומאה, מְשׁוּם הָכִי תָּנָא שְׁלֹשִׁים – לפיכך שנה התנא 'שלשים יום', שהרי נוהג נזירותו גם חלק מיום השלשים.

הגמרא מקשה על בר פדא ממשנה נוספת: תְּנַן (להלן טז.), מִי שֶׁאָמַר 'הֲרֵינִי נָזִיר' וְלֹא אמר כמה ימים, מביא את קרבנותיו וּמְנַלַּח בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד. בְּשְׁלָמָא לְרַב מַתְנָא שסובר סתם נזירות שלשים יום, נִיחָא שמביא קרבנותיו ומגלח ביום שלשים ואחד, לפי שהשלים נזירותו ביום שלשים. אֶלָּא לְבַר פַּדָּא קַשְׁיָא, מדוע מגלח ביום שלשים ואחד, הרי לשיטתו כבר השלים נזירותו ביום עשרים ותשעה ויכול לגלח ביום שלשים. מתרצת הגמרא: אָמַר לָךְ בַּר פַּדָּא, אֵימָא סֵיפָא – אמור גם את סוף המשנה ששם מוכח כשיטתי. ששנינו בסיפא, שֶׁאִם הקדים וְגִילַּח לְיוֹם שְׁלֹשִׁים יָצָא ידי חובתו, ובהכרח שכבר השלים נזירותו מאתמול בשסיים למנות עשרים ותשעה ימים, אֶלָּא סֵיפָא ודאי מְסַיְּיעָא לֵיהּ – יש ממנה ראיה לדברי בר פדא, ודין הָרֵישָׁא שלכתחילה אינו מגלח ביום שלשים, הוא משום שגזרו חכמים שגם המקבל עליו נזירות סתם נַעֲשֶׂה כְּאוֹמֵר שְׁלֵימִין – הרי הוא כאומר 'הריני נזיר שלשים יום שלימים', ואינו רשאי לגלח עד יום שלשים ואחד.

מקשה הגמרא: וּלְרַב מַתְנָא שסתם נזירות שלשים יום, קַשְׁיָא הסֵיפָא, מדוע אם גילח ביום השלשים יצא ידי חובתו, הרי עדיין לא הושלמה נזירותו. מתרצת הגמרא: קָסָבַר רב מתנא שמְקַצָּת הַיּוֹם כְּכוּלּוֹ, וכיון שנהג בנזירות מקצת מיום השלשים נחשב לו ככל היום והשלים את הנזירות, ולכן יצא ידי חובתו אם גילח מיד, אלא שלכתחילה לא יגלח עד יום שלשים ואחד. אבל בר פדא לא סובר שמקצת היום ככולו, ולכן לשיטתו אסור לגלח ביום עשרים ותשעה, ורק אם גילח ביום שלשים יצא.

הגמרא מקשה על רב מתנה מהמשך אותה משנה: תְּנַן, האומר 'הֲרֵינִי נָזִיר שְׁלֹשִׁים יוֹם', אִם גִּילַּח יוֹם שְׁלֹשִׁים לֹא יָצָא ידי חובתו. ולדעת רב מתנא קשה מדוע לא יצא, הרי לשיטתו מקצת יום שלשים נחשב ככולו. מתרצת הגמרא: מדובר בְּאוֹמֵר 'הריני נזיר שלשים יום שְׁלֵימִין', וכיון שקיבל על עצמו ימים שלימים לא אומרים 'מקצת היום ככולו'.

הגמרא מקשה על בר פדא מהמשך אותה משנה: תְּנַן, מִי שֶׁנָּזַר שְׁתֵּי נְזִירוּת – מי שקבל על עצמו שתי נזירויות, מְגַלֵּחַ אֶת הָרִאשׁוֹנָה [–על נזירות ראשונה] ומביא קרבנותיו בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד, וְעַל הַשְּׁנִיָּה מגלח לְיוֹם שִׁשִּׁים וְאֶחָד, שהוא יום שלשים ואחד לתחילת נזירות שניה. בְּשְׁלָמָא לְרַב מַתְנָא נִיחָא, שביום שלשים סיים את נזירותו הראשונה, ומגלח למחרת ביום שלשים ואחד, ומיד באותו יום מתחיל למנות את הנזירות השניה, ואחר שהשלימה ביום הששים, מגלח למחרת ביום ששים ואחד.

אגרות קודש

[כ"ח מנ"א תש"כ]

נצטערתי להוודע אשר מצב בריאותו אינו כדבעי ובודאי חלק גדול מזה הוא נערוון ומחשבות, והעדר עבודת ה' דוקא בשמחה. ועל פי פסק הרמב"ם ומובא בטור ושו"ע או"ח סי' רל"א ובכ"מ אשר עבודת השי"ת הוא בכל דרכיך אכילה שתי' הליכה וכו'.

ונפלאתי עליו, כי הלא עיקר הדבר בא מאמונה בבחי' קטנות, או כלשון רז"ל קטני אמנה כי אמונה כדבעי **מכרחת** לומר אשר לפום גמלא שיחנא, היינו שאין הקב"ה נותן לאדם עבודה שאינה לפי כוחו, וכיון שהיות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא, בודאי שאין העבודה ממעטת **מצד עצמה** בבריאות הגוף. ומה שיש העלמות והסתרים ולפעמים נדמה ואולי גם האמת כן הוא שהם יותר מהמדה, הרי כבר ידוע המבואר בתניא שמטעמים הוא לשון רבים, כי שני סוגים בזה ושני מיני נחת רוח, אם בעבודה שאין עמה מלחמה או דוקא במלחמה. והרי גם במלחמה צריך ללכת מיט א פריילעכן מארש, כידוע משיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר. ומלחמה רוחנית היא כנ"ל, אז דאס דארף ניט אנרירן די בריאות בפועל, כאטש די זאך דארף ארן.

והשי"ת יחזקהו ויאמצהו אשר מתוך בריאות הנכונה יוכל למלאות שליחותו להפיץ שם תורת החסידות ולעשות לו יתי' דירה בתחתונים גם במדינה הנ"ל על ידי הפצת המעינות חוצה.

בברכה,

מ. שניאורסאהן